

ABONAMENTUL.

Un an 80 cor. (60 lei)

1/2 an 40 „ (30 lei)

1/4 an 20 „ (15 lei)

Olună 7 „ (5 lei)

Un nr. 30 fil. (25 bani)

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 1 cor., a doua
și a treia oară 80 fil.

Manuscrise sunt a se
trimite la Redacția
„UNIRII“ Blaj.

ZIAR NAȚIONAL — APARE ZILNIC.

Suveranitate națională...

Toată presa noastră aduce comentarii lungi despre Conziiliul de coroană ținut Sâmbăta trecută... Se pare că toate partidele politice din vechiul regat se vor solidariza de astădată... Pentru că stăm în fața unor hotărâri însemnate, poate chiar capitale. Este adevărat vorba de suveranitatea noastră națională. Că aliații noștri nu ne împlinesc toate dorințele juste, pe cari le-am scaldat în sânge... Ca popor conștiu, nu putem lăsa să treacă ceasul mare al dreptății, nu putem lăsa un petec de pământ sfânt de stăpânirea sufletului nostru... Să se tragă granițele așa ca ele să cuprindă pentru veșnicie și pe cel din urmă frate, care este al nostru, în urma legăturii de sânge și în urmă dreptului dus la izbândă prin lupta tuturor popoarelor de pe continente...

Noi înțelegem pentru ce ni-se cere solidaritate națională.

Și-n clipa mare, în zilele de frământare istorică nu ne retragem de a împlini întru toate dorințele ce ne vin de sus... Căci credem în patriotismul curat al conducătorilor noștri, în mintea lor luminată; credem, că ei cunoscând întru toate situația internațională nu ne vor cere nimic ce nu ar fi în interesul idealului național...

Forța noastră cea mai uriașă rezidă însă în popor. El ne dă armata, care înfăptuește dorința neamului. Pe el trebuie să-l pregătim sufletește... Înainte de a porni lupta aceasta care pornește dela început, din noi înșine și numai prin noi înșine o vom putea izbândi, avem necondiționată lipsă de a trezi sufletul uriaș al mulțimii acesteia, despre care putem fi siguri că'n fond e bună și că, așa cum e fără o cultură formală politică, se știe ridică până la cele mai mari înălțimi de înțelegere și jertfă... Dar trebuie să-l cădăm la el acasă... Satele noastre, în cari s'abat tot mai rar intelectualii noștri, trebuiesc răscolite de cuvântul magic al oratorilor pentru popor, cari să explice țărănilor noștri toată situația precum mai

vărtos să-i facem să înțeleagă necesitatea luptei ce trebuie să o ducem când e vorba de mărirea și binele scumpei noastre Patrii. Armata trebuie să-și aibă și ea oratorii ei dintre cei mai buni. Un cuvânt rostit soldaților la suflet, este egal sau cu mult mai mult decât o pregătire de artilerie...

Dacă interesele ne cer jertfe, trebuie să ne câștigăm cu atât mai vărtos încrederea acestui suflet. Să vadă țăranul nostru, că domnii lor nu vreau decât binele țării și'n locul prim binele lor. Țăranul nostru a dat în trecut, și n'a primit decât foarte puțin. Este vremea să știe că acum va primi și el în sutită răsplată pentru întreg trecutul...

Coborâți-vă în sufletul mare al mulțimii, descătușați toate zăgazurile ce-l stavilesc, luminați-l din toate forțele voastre, ridicați-l cu dragoste și înțelegere faceți-l să aibă încredere deplină și-atunci măriți-l la luptă pe zeci de câmpuri și fronturi puterea lui uriașă crescută în suferință va face cea mai mare minune, va zdrobi după cinci ani de luptă, toate stavilele ce ne încatușază și toate brâncile siluite ce vor să se incolăcească în jurul trupului nostru...

Dar munca aceasta să se înceapă cel mai târziu: *imediat*... Și să fie purtată din toate răputerile... La sate este puterea noastră! Dacă am câștigat lupta aceasta, cealaltă o vom câștiga de bună seamă.

Nu știm ce întorsătură vor lua evenimentele. Coborrea aceasta la popor, cerută de el cu insistență, este timpul suprem să o facem. Chiar și dacă n'avem să mai aducem jertfe. Iar dacă aceste ni-se cer, este o indispensabilă necesitate aceasta.

Și fără de dansa nu vom putea porni nici la lupta ultimă ce o dăm în zilele luminate, când toate forțele neamului se pot duce spre o singură țintă dorită de toți: spre desăvârșirea învingerii și spre culegerea binecuvântatului rod ce a crescut din inima neamului românesc.

O. Hulea.

80.000.

Atâția prinsonieri de războiu s'au stâms în Germania. Ca să blesteme pururi de sub gliile sub cari i-a ascuns civilizația germană! Pe când eroicele batalioane române luptau cu suprema sfortare, ca să apere feciorelnicul pământ al Moldovei pe-atunci triste convoiuri de fantome — tot români, dar robii celui mai barbar popor — treceau în batalioane să sape tranșee unii la mieznoapte în Belgia teatrul urgiilor, alții la miezăzi la Salonic. Pe lângă pământul mănos al Țării au trecut și n'aveau o bucatură de pâine să-și aline foamea... Și-au murit mulți de granatele aliaților, cari loveau să sfarme zidul de oțel în care se-ncercuise țara blestemată, a cărei suflet a fost de piatră, iar inimă nu avea în pieptul nutrit din dorința păgână, de-a stăpâni rotogolul pământului...

80.000: cifră neînsemnată pe lângă cifrele uriașe ale acestui războiu. Dar uriașă, înăbușitoare pentru neamul nostru. Când te gândești, că atâția oameni au putut fi uciși în modul cel mai infam, te uimești de atâta uitare de sine a unui popor, care avea o cultură! Și acest popor mai are îndrăzneala să se joace de-a baba oarba cu învingătorii? Să refuze subscrierea condițiilor de pace? Dar ce pace ar putea fi prea grea sau nedreaptă față de acest neam sălbatic! Să se ridice fiecare popor, să-și spună morții, uciși mișelește, să-și arate bisericile profanate, și să lovească și ei odată cu pumnul în masa verde la Versailles, care nu trebuie să mai rămână o piață de târguire, ci un templu unde se împarte dreptatea vrednică de fiecare popor.

*

Cu aceasta îngrozitoare cifră a salutat maiorul Drăgălina, fiul legendarului — erou Drăgălina, pe frații Banațeni când a sosit la Lugos. Ea a desvilit oasele și-a tras țărâna de pe o oaste de morți. Tovarăși sârbi nu credeți, că am avea și noi drept la petecul de pământ al Torontalului, în schimbul văii Timocului. Sau vreți să întin-

dem văl și peste Banat. Luați exemplul dela Germania! Și gândiți-vă, că în lume este pururi o mare, o uriașă forță, care se cheamă: Dreptate.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Extras din ordonanța Nr. 21 și 25 (modificată).

1. Vor fi considerați ca infractori;

a) Acci cari fără rea credință prin localuri publice gări, trenuri, pe străzi, etc., vor comunica, colporta, comentă în orice chip, știri fie adevărate, fie imaginare, sau păreri relative la operațiunile de războiu, situația și dislocarea trupelor, dispozițiunile autorităților militare, sau orice chestiune privitoare la armata română.

2. Această infracțiune se va judeca și condamna de pretori în prima și ultima instanță, cu închisoare până la un an și cu amendă până la 2000 Lei.

Când faptele de mai sus se vor fi săvârșit în scopul de a spiona, sau trada, se aplică pedepsele prevăzute de legile penale în vigoare în timp de războiu.

„Mama Regină“

Marie dragă,

Cetind în ziare despre vizita Suveranilor noștri la Blaj, cu oarecare invidie ne ougetam la voi, cari puteți vedea față în față pe eliberatorii noștri scumpi. Dat ne-a fost însă și nouă să ne împărtășim de bucuria nemărginită ce ați avut-o și voi.

Cu iuțeala fulgerului a trecut veste prin tot Bihorul, că glorioul nostru Rege și preagratioasa noastră Regină vor veni la Oradea-Mare! Iți poți, dragă, închipui cu ce însuflețire ne-am pregătit cu mic cu mare pentru primirea cât mai frumoasă a Măiestrilor Lor.

Când au înțeles copilașii orfani dela azilul orfanal din Beiuș că adorata noastră Regină, patroana orfanilor, care încă ocrotește doi copilași orfani la palatul regal — va veni la Oradea, au insistat foarte mult să-i duc și pe ei, să o vadă.

Le povesteam mult la azil de bunătațe și gingășia Maiestății Sale față de Vasalioa și Niculița. M'au decis în fine că ori câtă oboseală m'ar costa abzie de comoditate, de distracție și mă dedic cu totul lor și cu asta ocaziune. Le-am câștigat opinuțe noi, le-am ajustat căciulițele cu brad și treicolori, le-am câștigat stegulețe frumoase cu inscripția Azilului — le-am pregătit straița pe două zile, și-am plecat cu ei spre tren cântând doine naționale. Atât pe tren cât și în Oradea pe unde îi vedeau, cu cea mai mare drădoste îi încunjurau și îi provideau cu bani și cu toate bunătațile.

Doream mult ca să poată și ei lua parte la defilări, dar luând în considerare mulțimea mare și iușea cu care s'a făcut defilarea am aflat de bine să abstau de acest plan, fiind între ei micuți de 5 ani. Am mers însă la gară când au sosit Maiestățile Lor și acolo ne-am postat cu călătorii din plasa Beiuș imediat în locul prim. Ni-să părea că Maiestățile când au trecut pe lângă ei au suris grațios, — iar un ofițer român a venit la mine și mi-a zis »Doamnă d. m. merg Suveranii la Internatul gr.-cat. aveți să-le prezentați acolo copilașii«. La seminar am înțeles că programa s'a schimbat și Maiestățile Lor nu vor veni la Internat. Dl Suciuc însă ne-a spus că copii vor intra cu văduvele, surorile și mamele celor omorâți de bolșevii. — Și am fost numai decât primiți de Maiestatea Sa Regina care a zis: »Lăsați copii să vină la mine«. Am intrat în sală în frunte cu D-na Popa unde am fost primite de dama de curte D-na Ciucu. Numai decât a apărut o zină frumoasă ca din poveste, drăgălașă și grațioasă noastră Maria, în costum național. Copiii și noi toate ne simțeam transpuse în altă sferă, în a zănelor. Am stat fixată la pamânt până când D-na Popa prin o frumoasă vorbire a prezentat damele de față. Maiestatea Sa regina a venit apoi la copilași, și i-a întrebat cum îi cheamă și de unde sunt. Atunci prin o scurtă vorbire am povestit înfișarea Azilului nostru prezentând pe cei nouă orfani. Maiestatea Sa le-a zis să nu o agrăiască altcum decât numai »Mamă Regină«. Ca prin vrajă și-a schimbat trăsurile fețelor, copilașii cari până acuma stăteau șarmăruși de prima surprin-

dere încurajați de iubirea și căldura cu care se apropia Maiestatea Sa de dânși priveau cu încredere la preagrăioasa lor »Mamă Regină«. Tabloul ce s'a format astfel nu-l putem zugrăvi cu o pană debilă. Te pune în uimire cum regina României-Mari, care a deslegat pela Paris și Londra problema desrobirii noastre înfăptuind unirea tuturor românilor se coboară la simpli copilași mici dela sate și le vorbește puindu-le fel și fel de întrebări amăsurate vrăștei și modului de cugetare a copilașilor. — Ști scrie, Trăiane? întreabă de unul care îi părea mai deștept? Înșiră-mi litărele cu cari îți scrii numele. Și așteaptă cu răbdare până ce înșiră băiețelul cele 12 litere din care era compus numele (T, r, a, i, a, n, F, o, r, d, o, n). Apoi dacă știți ceti zise Maiestatea Sa de loc vă aduc cărticele. Și îndată apărui servitorul cu un braț de cărticele pe cari le distribuia Maiestatea Sa cu mâna proprie. Dacă sunteți buni și învățați bine vă dau și câte un chip și un bănuș. Și le distribuia tot cu mâna proprie poza Maiestății Sale și câte un medalion frumos. Maiestatea Sa s'a întreținut cu copilașii mai mult de un sfert de oră, în care restamp Augustul ei soț și gloriosul nostru rege mai de multe ori a deschis ușa și-a poftit-o în ceia chilie, dar mama orfanilor îi zicea »Mai încă puțin cu copilașii mei! Originală înfățișare a avut tabloul nostru, când Maiestatea Sa regina dă poruncă să li-se aducă copilașilor prăjituri, și apare servitorul cu o tasă mare cu fel de fel de turte din cari »Mama regină« tot cu mâna ei proprie umple căciulițele copilașilor. Cei mai micuți doi (de 4-5 ani) de loc se pun jos, așază căciulia pe piciorușe și începe a mânca. Surisul acela drăgălaș cu care îi privi regina ne-a răpit cu totul.

Maiestatea Sa ne-a mai întrebat nu cumva copilașii au nevoie de ceva?

I-am mulțumit frumos de grație informându-o că oamenii buni îi provăd cu toate cele de lipsă și chiar Ilustritatea Sa Episcopul Radu le-a promis tot sprijinul. După ce a mai schimbat câteva vorbe cu damele, s'a depărtat din sală între aclamațiile copilașilor trăiască »Mama regină«.

Mișcătoare au fost unele clipe din aceste audiențe, când în vorbire amintesc, că acești copii n'au gustat iubirea de mamă, că unii nu și-au cunoscut mamele, — iar alții, cari își aduc aminte de ele și azi strigă noaptea după mamă, căci ei nu eunosc puterea morții.

Atunci am văzut, că Maiestatea Sa e viu mișcată, damele de față și noi toate am lacrimat, așa

că pe câteva clipe am și întrerupt vorbirea.

Iar când am zis, că la exemplul Maiestății Sale am adunat copilașii după străzi la căsuța mea, auzând, că și Mama Regină ocrotește în palat 2 copilași orfani, m'a cores zicându-mi: eu acuma am 4 copilași orfani la curte. De dragi ce-i avea Maiestatea Sa pe bieții copilași mai demulțori și-a întins ambele mâni spre ei, ca și când ar voi să-i îmbrățoseze pe toți deodată.

De multe însușiri nobile a dat dovadă mult iubita noastră regină în decursul acestei scurte audiențe. Drept dovadă, că Maiestatea Sa nu se va îndestul cu eliberarea noastră din sclăvie ci voiește să ne facă și fericiți. Multe legende am auzit și cetit despre înțelepciunea, bunătațe și grațiile și nobleța Maiestății Sale Regina Maria, dar acum, când mi-s'a dat fericirea să mă conving în persoană despre aceste însușiri frumoase, având parte de o audiență, atât noi cât și micuții copilași până la adânci bătrânețe vom purta în sufletele noastre cea mai frumoasă amintire din viața noastră.

Am ieșit dela recepțiune mângâiați, fericiți și mândri că nu mai poate fi în lume încă o regină atât de bună, nobilă și grațioasă ca și »Regina mamă« a tuturor românilor. E o binecuvântare cerească, că tocmai în zilele aceste avem un suflet așa de mare și ales.

Beiuș, 26 Maiu 1919.

Cu drag a ta

prof. Marta Iepure-Fabian.

Răspuns la contra propunerile germane.

Dispozițiunea privitoare la basinul Saar, este socotită ca necesară atât din punct de vedere al planului general pentru reparațiuni, cât și ca o compensare pentru distrugerea minelor franceze.

Cât privește teritoriile cari trebuie transformate dela Germania Danemarcei sau Belgiei, multe dintre acestea au fost smulse de Prusia cu forța. Propunerile teritoriale făcute de aliați sunt în acord atât cu punctele cari au servit de bază păcii cât și cu necesitatea unei viitoare păci în Europa. De aceea aliații nu intenționează să modifice nimic decât în ceea ce privește punctele menționate în acest răspuns. Răspunsul cuprinde încă următoarele puncte în rezumat:

Aliații nu au nici decum intențiunea de a sugruma Germania sau de a o împedica să își ia locul ei potrivit în comerțul

internațional. Aliații prin acest tratat înțeleg că Germania să fie bine tratată în ceea ce privește cumpărarea materiilor prime și vânzarea industriei ei. Nu este încă posibil a se fixa hotărâta sumă pentru despăgubiri. În acest scop aliații sunt de părere să acorde Germaniei înlesniri, permițându-i să supravegheze regiunile devastate, luând apoi dispozițiuni, până în patru luni după semnarea păcii pentru hotărârea tuturor cererilor de ori și ce categorie privitoare la despăgubiri de care s'ar găsi vinovată.

Aliații nu pot să acorde cererea Germaniei de a fi admisă în Liga Națiunilor. Admiterea acesteia mai de vreme depinde de acțiunile poporului german însuși. Se încheie arătând că această scrisoare și memoriul atașat ei, constituie ultimul cuvânt al puterilor aliate și asociate. Dacă până în 5 zile delegațiunea germană nu dă declarațiune că sunt gata a semna tratatul în actuala lui formă, această comunicare va ține loc de notificare pentru denunțarea armistițiului.

Aliații nu pot să accepte motivele propuse de germani privitor la Alsacia-Lorena. Câteva schimbări s'au făcut în frontierele de vest ale Germaniei. Aliații au hotărât ca Silezia de sus să nu fie cedată decât în urma unui plebiscit. Districtul Memel va fi transferat aliaților. Articolele privitoare la insula Helgolan trebuie primite necondiționat. Pierderea coloniilor germane nu împiedică desfășurarea normală a acestei țări. Condițiunile emise în această privință au fost luate în acord cu legile internaționale și interesul națiunilor.

Aliații nu pot accepta nici o schimbare în condițiunile principale privitor la armată. Totuș se va acorda Germaniei posibilitatea de a reduce armata în mod gradual până la maximum de 100.000 oameni, aceasta în interval de 3 luni. La sfârșitul fiecărei luni, experții aliați vor fixa numărul armatei pe care trebuie să o păstreze Germania în cursul lunii viitoare, și aceasta până la reducerea numărului stipulat de 100.000. În orice caz această reducere trebuie să fie terminată până la sfârșitul lui Martie 1920.

Propunerile navale germane nu pot fi luate în considerație. Articolele navale trebuie primite necondiționat, nici un fel de tratative nu sunt necesare privitoare la aceasta. Aliații acceptă propunerile Germaniei de a forma o comisiune, care să coopereze cu comisiunea de reparațiuni a aliaților. Ger-

manii nu pot arăta suma, și modalitatea în care să ofere să repare stricăciunile provocate în regiunile devastate, această până în două luni.

Aliații vor răspunde la toate propunerile făcute însă nu ia nici o obligațiune, că le va accepta. Aliații sunt gata să acorde înlesniri comerciale Germaniei necesare reinvierii industriei germane.

Circulația de proprietate în Ardeal între 1903—1912.

În vremea din urmă ungarilor tot mai tare s'au convins, că politica lor de asimilare a dat greș. De aceea au început să facă propagandă pentru înaugurarea altei politici. Cei mai de seamă bărbați ai lor erau pentru întărirea elementului unguresc prin o politică economică. Această politică cereau să se aplice mai ales în Ardeal, unde elementul unguresc slăbește într-una față cu puternica expansiune economică a românilor. Pentru justificarea acestei politici, ei se nizuiau să arate, că situația economică a românilor e mult mai favorabilă decât a ungarilor. Trăgeau clopotul într-o dungă, pentru ca să desmetească opinia publică ungurească asupra primejdiei ce amenința elementul unguresc din Ardeal. Urmăreau prin aceasta o tendință dublă: de a angaja la aceasta luptă economică întreagă obștea ungurească, cu tot capitalul ei material și moral, — și de a sili statul să vină într'ajutorul acestei lupte prin dispoziții legislative. Ceea-ce în parte le-a și succes.

Cel mai vajnic propagator al acestei necruțătoare lupte economice a fost vestitul conte ardelean *Ștefan Bethlen*. Acesta într-o carte a sa (*Az oláhok birtokvásárlásai Magyarországon az utolsó 5-év alatt*) apărută în 1912, spune, că în ultimii 5 ani, dela 1907—1912, românii au cumpărat dela unguri 150—300.000 jug. în preț de 70—100 milioane coroane.

Mai precis și mai exagerat, deși cu aceleași tendințe, e scriitorul sâcui, domiciliat în Cluj, *Tokaji Lajos*. Acesta în cartea sa (*Eladó ország, 1913*) arată circulația proprietății de pământ în Ardeal între anii 1903 și 1912. Are date precise, adunate c'o străduință de laudat. Dintre aceste date, puse într-o înșirare șematică, comitat după comitat, se vede circulația proprietății dela 50 jug. în sus în timp de 10 ani. În acest interval românii au cumpărat dela unguri 166.394 jug. plătiind ca preț de cumpărare aproape 58

milioane cor. Sași au cumpărat dela unguri 37.021 jug. plătiind aproape 13 milioane cor. Ungurii au cumpărat dela români 54.388 jug. plătiind aproape 5 milioane cor.

Va se zică românii au câștigat, în decurs de 10 ani, 112.808 jug., pentru cari au plătit 53 milioane coroane. Aici se înțeleg numai proprietățile peste 50 jug. cumpărate dela unguri. 643 de proprietăți de aceste au fost cumpărate și parțelate, unele dintre ele, între țărani. Dar au cumpărat și moșioare sub 50 jug. Din acestea au cumpărat 12.855 jug. cu 6 mil. 500 mii cor. Dacă aceste jug. le adaugem la cele de sus, căpătăm întinderea teritorului cumpărat de români dela unguri. Acesta e de 125.663 jug. cumpărat cu prețul de 58.823.579 cor.

Atâta pământ au câștigat românii din Ardeal dela 1903—1912. Repartizat acest pământ după comitate vedem, că mai puțin pământ au cumpărat în comitatele mărginașe — și mai mult în cele din centrul Ardealului. În Sălaj au cumpărat 13.854 jug., în Alba-Inferioară 16.09 jug., în Solnoc-Dobâca 31.460 jug., în Hunedoara 10.060 jug., în Cojocna 17.364 jug., pe când în comitatul Sibiiului numai 503, în Ciuc 224, iar în comitatul Brașovului 89 jug.

Deosebirea aceasta isbitoare se explică din repartizarea inegală a proprietăților mari în comitatele ardelen. În întreg Ardealul proprietatea mare reprezintă 18%, din care cel mai mic percent îl au comitatele mărginașe.

Ar fi interesant acum să se știe circulația de pământ dela 1913 până la vestita ordinațiune din 1916.

Din datele de mai sus se vede, că românii din Ardeal au câștigat o întindere respectabilă de pământ. Inseamnă oare aceasta o primejdie pentru clasa feudală, deținătoarea a peste 80% din proprietatea mare a Ardealului, dar nici decât o primejdie pentru adevăratul element unguresc compus din țărani și burghezi.

Pământul trebuie să revină printr'un proces firesc și evolutiv, în mâinile celor ce-l lucră și a celorce alcătuiesc majoritatea poporației de aici.

P. Suci.

ORDONANȚA.

Având în vedere ca pe de o parte prin eliberarea de noi teritorii, pe de alta parte prin importul mărfurilor din străinătate, stocul mărfurilor crește din zi în zi, Consiliul Dirigent

a hotărît să lase liber comerțul în teritoriul teritoriilor ocupate de armata română și trecute în administrația noastră.

Pentru timpul de tranziție ordonăm următoarele:

Art. I. Circulații interne.

1. Cumpărările și vânzările de mărfuri precum și circulația mărfurilor dela un loc la altul în teritoriul teritoriilor de sub administrația Consiliului Dirigent sunt libere.

2. În timpul de tranziție dreptul de distribuție dela fabrici (explorate) pentru negoț, privitor la produsele fabricilor (uzinelor) de fier, chibrite, hârtie, piatră vântă (sulfat de cupru și sodă precum și a lemnelor de construcție, lemne fasonate și lemne de baie (mine) este reținut în întregime resortului de agricultură și comerț.

Toate fabricile și exploatările de mai sus vor anunța în prima zi a fiecărei luni cantitățile produse în decursul unei anterioare.

3. Fabricile de talpă, piele și postav nu vor putea pune în negoț din produsele lor decât cantitățile ce trec peste cvotele fixate de către resortul de agricultură și comerț pentru nevoile armatei și instituțiilor publice.

4. Mărfurile din punctele 2, 3 odată distribuite pentru negoț sunt libere și în comerț.

5. Cumpărarea de aur în interesul financiar al Statului nu se poate face decât cu autorizația resortului finanțelor.

6. Negustorii atât angrosiști cât și detaiști sunt obligați să afișeze în magazinele lor de desfacere prețurile, cu care vând mărfurile și să vândă cu acele prețuri publicului.

7. Nu este îngăduit angrosistului să treacă marfa adusă pe piața de desfacere unui alt angrosist, ci numai să o vândă la detaiști, iar detaiștii nu are voie să o vândă la alt detaiștii, ci direct la consumatori (evitându-se astfel negoțul intermediar de lanț).

Atât angrosiștii cât și detaiștii sunt obligați a elibera cumpărătorilor nota despre vânzările, care trec peste suma de cor. 50 (cincizeci).

8. Pentru stabilirea prețurilor se vor observa normele următoare:

a) Fabricanții și producătorii de orice soi de articole vor calcula peste prețurile de fabricare un beneficiu dela 10—20% după natura fabricatului raportat la vremurile normale (adecă la mărfurile, care se vindeau în timp normal cu câștig mai urcat, se calculează un câștig mai urcat, iar care se vindeau cu un câștig mai mic, se vor vinde cu un câștig mai mic).

b) Comercianții profesionali vor vinde revanzătorilor cu un beneficiu dela 6—15% după mărimea comanda și natura marfei: Publicului consumator cu 10—13% după cum se raportează acest câștig cu venițele din vremurile normale.

Prețurile de vânzare sunt a-se indica pe marfă.

9. Aceste norme sunt a-se observa strict și de către meseriașii și industriașii, întru cât privește plata pentru confecționările cele ce le fac ținându-se seamă de salariile, ce pot să le plătească în raport cu cheltuielile de întreținere ale lucrătorilor.

10. Comerțul intermediar (lânckereskedelem) rămâne strict oprit și orice speculă se pedepsește aspru.

Art. II. Export.

1. Peste granițele celor 26 comitate alipite Regatului român, prin hotărîrea adunării dela Alba-Iulia se îngăduie numai exportul acelor mărfuri, care vor avea permise de export.

Art. III. Import.

1. Permise de import se eliberează pentru ori și care marfă, dând precădere celor de prima necesitate.

Art. IV. Contravenții, amendă.

1. Ceice vor contraveni acestei ordonanțe, se vor pedepsi cu amendă în bani până la 100.000 Cor. și închisoare până la 6 luni.

Afară de aceasta mărfurile de contravenție se vor confiscă în favorul statului.

În cazuri de acestea grave, Consiliul Dirigent va putea hotărî și rechiziționarea întreprinderi (fabricii lor).

2. Judecarea proceselor de contravențiuni aparțin competenței forurilor administrative (pretor, căpitan de poliție), confiscarea mărfurilor însă se poate face în afară de organele administrative și de către delegații resortului.

Despre confiscare se va raporta resortului de agricultură și comerț.

4. Publicul este invitat, ca să denunțe toate cazurile de contravenție (când s'ar aseunde mărfuri, s'ar cere prețuri prea mari, s'ar trece mărfuri peste graniță fără permis (organele administrative locale (primărie, poliție, jandarmerie) sau direct resortului de agricultură și comerț, căci descoperind aceste cazuri, se va putea stărpi negoțul necinstit și populația va ajunge la marfa cu prețuri mai scăzute.

5. Organele administrative precum și particulari care vor descoperi contravențiile vor beneficia de un premiu de 50% din valoarea mărfurilor confiscate.

Invităm toate organele administrative polițienesti și armata să controleze respectarea acestei ordonanțe anunțând contra-vențiile descoperite.

Art. V. Dispozițiunile din ordonanța Nr. 2164 C. 919 referitor la mărfurile din grupa I și III se anulează; iar asupra

celor ce privesc mărfurile din grupa II va decide resortul de comunicație și alimentare.

Art. VI. Ordonanța prezentă intră în vigoare în ziua publicării în Gazeta oficială.

Sibiu, la 20 Maiu 1919.

Dr. Victor Bontescu

Șeful rezorului.

Nr. 3850 C.

Din moravurile științifice ale unui „istoric„ ardelean.

(Cum face critică Dl Dr. Zenovie Păclișanu).

De

ȘTEFAN METEȘ.

(Continuare).

Până se va publica documentul lui Gheorghe Rakoczy I. din 9 Aprilie 1638 (o copie avea și Bunea în 1906) rămâne tot ce am scris eu în cartea mea p. 148, că vlădica românesc din Bălgrad a fost supus superintendentului calvin *probabil* — nu sigur cum zice d. Păclișanu — încă de pe vremea lui Gavril Bethlen, căci Samuil Clain, care a avut înaintea sa condițiile, zice că au fost făgăduite în vremea lui G. Bethlen (vezi, Mangra, *Mitropolitul Sava Brancovici*, Arad, 1906 pp. 12—13). — La p. 153 din cartea mea s'a strecurat un *lapsus* evident de condeiu, care zice că sub Mitropolitul Ilie Iorest s'au tipărit cărți calvine. Pe baza aceasta d. P. o ia razna înainte, căutând să-mi dovedească (vezi »Unirea« Nr. 65), că Catehismul calvin din 1640 nu s'a tipărit sub Ilie Iorest, ceea ce am arătat și eu precis la p. 305, și că Cazania sau Evanghelia cu învățătura din 1640—1, nu-i calvină, ceea ce am dovedit și eu pe larg la pp. 304—5. Deci și aceasta e o sfortare inutilă ca atâtea altele ale neobositului d. Păclișanu.

La p. 168 zic, că școala calvină a Susanei Lorantfy din Făgăraș »a maghiarizat partea cea mai mare a boierimii românești din Țara Făgărașului«. Aceasta e un neadevăr zice d. P. și-mi aduce înainte iarăși »dovezile« sale obișnuite, care te dezarmează; exclamarea: Curioasă și interesantă afirmație!... fără nici un temei și rost, ... scrisă numai să mărească volumul cărții. Mă pot pe mine împedeca exclamările truțafe și copilărești ale d. Păclișanu de a spune adevărul, care se bazează pe cercetările mele îndelungate și conștientioase alor zeci și sute de acte și urbarii publicate și inedite din arhiva statului din Budapesta privitoare la vieța românească din țara Făgărașului? Niciodată.

D. Păclișanu intenționat citează greșit din cartea mea p.

171 așa: »In veacul al XVI-lea biserica românească a Maramureșului va fi fost sub ascultarea vlădicilor din Muncaciul... sau a episcopilor de Vad, fără să avem date sigure despre aceasta, decât în veacul al XVII-lea«. Apoi continuă: »Sunt date sigure și din veacul al XVI-lea, acestea trebuiesc cunoscute. Și anume Maramureșul nu va fi fost, ci sigur a fost supus episcopiei Muncaciului«. Și aduce înainte spre dovadă actul din 1551 al lui Ferdinand, pentru episcopul Ladislau de Muncaciul și cel din 1556 al lui Gherghe Bathori, pentru episcopul Ilarie. Eu zic la p. 171: In veacul al XVI-lea biserica românească a Maramureșului va fi fost sub ascultarea vlădicilor din Muncaciul, deși nu cunoaștem decât doi: Ladislau (1551), și Ilarie (1561), sau sub a episcopilor români din Vad, fără să avem date sigure despre aceasta decât din veacul al XVII-lea. E clar, că »fără să avem date sigure« se referă la episcopii din Vad, nu la cei din Muncaciul, despre care avem, cum se vede precis din cartea mea p. 171, așa că nu mai era nevoie să repeteze d. Păclișanu, ceea ce am spus eu. Maramureșul românesc a fost supus episcopilor de Muncaciul în veacul al XVI-lea, sigur numai în cele două diplome adevărate pe hârtie, iar pentru cine înțelege împrejurările schimbăcioase din acel veac rămâne expresia mea, care răspunde realității că »va fi fost« supus.

Intru toate, susțin și mai departe, ca adevăr istoric dovedit (vezi cartea mea pp. 177—8, 181—2, 213, 245, 259—60, 265) — fără nici o contrațicere voită de dl Păclișanu — că Maramureșul aparține oficios stăpânirii duhovnicești a Mitropolitului din Bălgrad dela 1656 până către 1700, păstrând la începutul anului 1690 în Maramureș și episcopul Iosif Stoica.

(va urmă).

Informațiuni.

* **Trupele române în Galizia.** Trupele române au apărut la Nadworna, Pollimia, Horodenko.

* **Ziarele din Praga** publică declarațiile lui Dr. Kramarz, despre pace. Marele politician declară, că pacea deși nu satisfăce toate dorințele boemilor aduce totuși o interesantă recitificarea de graniță Ceho-Slovaciei. Congresul de pace asigură noului stat calea la Adriatică. — Guvernul boem nu e aplicat să preia partea corăspunzătoare din datoriile de războiu a fostei Austro-Ungarii, dacă însă conferența de pace nu va absta dela pretenziunea aceasta, Boemia va lucra în deplin acord și uniformitate cu România și Jugoslavia.

* **Directorul general al postelor** Al. Gusti promite deschiderea grabnică a unei linii telefonice directe cu Parisul.

* **Greva ceferiștilor** din Regat, după lungi pertractări între ministrul Al. Constantinescu și delegațiile diferitelor organizații ceferiste, în sfârșit a încetat. Cererile lor au fost admise aproape în întregime.

* **După cum** suntem informați delegația profesorilor universitari francezi a sosit la Sibiu și Săliște. Cu ei e și N. Iorga.

* **Soarta fostului Țar** al Rusiei e și azi acoperită cu un văl misterios și nepătruns. O rază slabă de lumină aruncă, în întunerecul veștilor contradictorii, interviul, ce l-a obținut un corespondent al ziarului »La Matin« dela un intim al marelui duce Nicolae Nicolaevici. Marele duce, precum se știe, după multe peripeții a ajuns în portul Rafalo, unde petrece ca oaspe al guvernului italian. Din răspunsul diplomatic al Ducelui dat la întrebarea, dacă Țarul mai trăește, s'ar părea că Țarul e în viață, mulțămită »falșilor bolșevici«, cari l-au scăpat și pe el, și de cari sunt mulți în Rusia.

* **Cătră abonații și cetitorii** »Foai noastre« Depărtându-se din Turda întreg personalul de redacție, pentru ca se urmeze cursul de profesori din Cluj — am fost nevoit se sistez apariția foii până la toamnă.

Cei ce au plătit abonamentul pe anul întreg nu vor fi scurtați, pentru că lunile aceste de vară, cât nu a apărut foaia, nu li vom computa.

In nădejdea că în Septembrie vom putea reapare cu puteri înalte rugăm pe On. Abonați și cetitori ai foaii, să ne păstreze și pe atunci bunăvoința și încrederea de până acum.

Turda, 18 Iunie 1919.

Dr. Valer Moldovan.

* **Unele ziare** din Țară aduc știrea, că Italia și-a retras definitiv reprezentanții dela conferența de pace.

* **Valoarea leului românesc** pe piețele franceze crește în continuu. Acum o lună valora abia 34 de centime. azi s'a urcat deja la 54 și cei competenți spun, că în cel mult o lună va ajunge la 80, ajungând la echivalare îndată ce se va începe exportul din România. In genere viitorul comercial al României se bucură de mare încredere.

* **Antanta** a întrerupt tratativele cu guvernul lui Kun Béla. Foarte posibil că în curând Antanta va ordona puterilor mici aliate, ca să atace de toate părțile și să ocupe Budapesta.

Caut două odăi,

numai pentru zilele de Sâmbăta, când ordinez în Blaj. Peste săptămână pot fi întrebuițate de respectivul proprietar. Ofertele sunt a se face la *prăvălia de fier Iuliu Henrich*.

Dantistul Iuliu Mihály de Árkos.

(64) 2—2

Nr. 382/919. s. c.

I.

CONCURS.

Caut urgent — pentru cancelaria mea — un *vicesecretar (subnotar)* și un *scriitor bun* și expert în toate afacerile cancelariei unui secretariat (notariat) cercual.

Pretind dela respectivii domni și cunoștințe speciale în toate afacerile de dare.

Plată — pe lângă salariul fundamental și adausele asigurate prin circularul Cons. Dir. Res. Int. Nr. 1635/919 — dela mine lemne în abundență și un onorar lunar fix.

Cercului meu aparțin 4 comune curat românești.

Domnii reflectanți să se adreseze direct la mine și, posibil, cât mai în grabă.

Dumbrava A. P. Boțian
posta Disznajó secretar (notar) cerc. Jud. Mureș-Turda. (65) 1—3

Numărul cenzurat de: OVIDIU HULEA.

Director: ALEXANDRU CIURA.

Redactor: Ovidiu Hulea.